

denne Henseende. Men dette er som sagt kun en Bemærkning, ingen Indvending. Tidligere vilde jeg have anset det for korrekt, om samtlige Eftersbevillinger vare blevene henvisste til Statsrevisionen.

Da ellers Ingen begjærede Ordet, fattes Sagens Overgang til 2den Behandling under Afstemning og

vedtoges enstemmig med 52 Stemmer.

Man gik derefter til den sidste Sag paa Dagsordenen, som var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Udlaan af Statskassens Midler til Sparekasserne.

(Lovforslaget findes i Tillæg C.)

Brasch: Jeg havde ventet, at den høit-agtede Minister vilde have udtalt sig om sin Stilling til det foreliggende Lovforslag; men da jeg kjender den fra Sagens Behandling i det andet Thing, veed jeg jo, at Lovforslaget i den Skikkelse, hvori det foreligger, ikke tiltrædes af den høitagtede Minister. Hvad selve det Spørgsmaal angaar, hvorom der her er Tale, er der jo tre Punkter at tage under Overveelse. Det første er, om der virkelig kan siges at være en Krise af stor Betydning til Stede her i Landet; det andet er dette, om de Midler, der her bringes i Forslag, kunne siges at ville afhjælpe de nu bestaaende Vanskeligheder, og for det Tredie maa der spørges, om det er rigtigt, at Staten træder direkte til under Forhold som de foreliggende. Det er nu min Mening, at der med fuld Ret kan siges virkelig at være en Krise til Stede her i Landet. Man har vel villet mene, og det er navnlig blevet fremsat i det andet Thing, at der er en meget stor Afvigelse mellem den Krise som mulig er til Stede nu, og den, som fandt Sted i 1857, og jeg kan meget vel indrømme, at der er en Afvigelse, men jeg maa ogsaa hævde, at der er mange Ligheder. Krisen i 1857 kom vel ingenlunde, som det er sagt, uventet, eller som et Lyn fra en klar Himmel, men var tværtimod længe forberedt ved Tilstandene her i Landet. Men der er den Forskiel paa Krisen den Gang og Forholdene nu, at den Gang var det Handelsstandens altsor vidtrevne Engagements, store Værelsforetninger, og altsor omfangsrige Spekulationer, som gjorde, at der maatte komme en Skalamitet som den, der kom, hvorimod det nu ikke er Handelsstanden, som direkte berøres af Krisen, men Landbostanden og særlig den mindre Landbruger. Forholdene have ført med sig, at der har udviklet sig en Tingenes Tilstand i Landbru-

get, hvorved de Ulykker ere opstaaede, hvorunder vi i nærværende Dieblit lide. Man har fulgt de Opfattelser, som ere blevene docerede gennem en Række af Aar som de rette og lønnende, og man har derved absorberet en Kapital, hvis Størrelse var langt over de Grændser, inden hvilke man forsigtigvis burde have holdt sig. Man har ikke tænkt paa, at der kunde indtræde Forhold som de, der ere indtraadte i et Par Aars Måsvært, der har havt den allerførste Betydning for de finantielle Forhold her i Landet og først og fremmest for de Klasser af Medborgere, som jeg her har nævnt. Det er nu gjentaget og atter gjentaget, hvor uhyre Tilbagegang Statsformuen har lidt i de to sidste Aar. Det er jo Noget, vi Alle vide, og vil man spørge, paa hvilken Maade man skal rette de Vanskeligheder, som ere til Stede, saa maa jeg først gjøre opmærksom paa, at efter min Mening ere Sparekasserne nærmest de, der ere brøstholdne ved Situationen, som den er. De ere det, fordi de ere blevene de store Centrere for Omsætningsforholdene. Medens Laanene tidligere gik fra Mand til Mand, har man nu gjort Sparekasserne til Centrere for Omsætningen, og derved har man banet Veien for de store Vanskeligheder, der nu i Dieblittet foreligger, idet den, der har Penge, som han ønsker at faae ud af Sparekasserne, ikke kan faae dem, uden at det afficerer Andre, der ere Laantagere. Nu er det jo saa, at største Deelen af Sparekassernes Kapitaler ere anbragte i Prioriteter i Landeiendomme. Der er reist en Væbreidelse mod Sparekasserne, fordi de have valgt denne Anbringelse og ikke agtet paa, at en Situation som den nuværende kunde komme, og man har ment, at Forsigtighed havde krævet, at en større Del af Kapitalen var bleven anbragt i realisable Effekter, end Tilfeldet har været. Dette kan ganske sikkert for en vis Del siges at være rigtigt, men paa den anden Side kan det ikke negtes, at de Sparekasser, der ikke have anbragt store Kapitaler i realisable Effekter, have undgaaet store Tab, medens de andre stundom have tabt Halvdelen af de realisable Effekters Paalydende. Naar altsaa nu en saadan Situation er tilstede, hvor neppe Noget kan forlange Penge ud af Sparekasserne, uden at det vil medføre Opsigelse fra disses Side, vil man rimeligvis svare mig: Saaledes forholder det sig ikke; thi det er ikke umuligt for Sparekasserne at faae Laan og blive hjulplne ad anden Ve. Jeg skal indrømme, at Nationalbanken i saa Henseende har vist stor Liberalitet; men jeg skal tilføie, at denne Liberalitet jo dog maa erkjendes at være af den Bestaffenhed, at Banken ikke har lidt noget Tab derved, og dog faaet sin Kapital anbragt paa mere end almindelig betryggende Maade; men, hvad jeg navnlig tillader mig at tro, er, at den Haandsrækning, der kan gives fra Nationalbanken — jeg kan indskrænke mig til at nævne dette ene Institut; thi det er egentlig kun det, hvorom der er